

DEKALOGOIA

— NOLA TXERTATU INGURUMEN – JASANGARRITASUNA ZURE KULTURA- PROIEKTUAN —

Kultura jasangarritasuna hiru ezinbesteko dimentsiotan oinarritzen da: ingurumenekoa (planetan duen eragina), ekonomikoa (lan-baldintza bidezkoak) eta soziala (balioak transmititzea). Dekalogo honek ingurumen-dimentsioan jartzen du arreta, zure proiektuen aztarna ekologikoa murrizteko tresna praktikoak emanez, euren bizigarria arriskuan jarri gabe.

ABIAPUNTUA

- 1. Ezarri zure egungo jasangarritasun-maila.** Hasierako mailan al zaude (ekintza zehatzik gabe), oinarritzko mailan (praktika bananduak, estrategia gabe) edo maila estrategikoan (zure balio-proposamenean integratua)? Zure hasierako puntua zintzo aztertzeak hurrengo pausoa modu eraginkorrean ematea ahalbidetuko dizu, frustrazio edo geldotasunik gabe.
- 2. Zehaztu zer nahi duzun ingurumenari dagokionez jasangarriagoa egin.** Zure elkarte, kooperatiba edo enpresa osoa, proiektu zehatz bat, produktu edo zerbitzu espezifiko bat? Ezarri azterketarako muga argiak: epealdia, zer sartzen duzun eta zer ez. Mugak kudeagarriak izateak emaitza neurgarriak bermatzen ditu eta ahaleginak banatzea saihesten laguntzen du.

INPAKTUA MAPATZEA

- 3. Zure material-fluxuak mapatu: linealak vs. zirkularrak.** Bereizi **lineako materialak** (birjina, ez berriztagarriak, behin bakarrik erabiltzekoak eta zabortegira joaten direnak) eta **material zirkularrak** (birziklatuak, berrerabilgarriak, bizitza erabilgarria amaitzean berreskuragarriak direnak). Zenbatu lineala eta zirkularra dutenen proportzioa: datu hori izango da hobekuntza helburu zehatzak ezartzeko oinarri-lerroa.
- 4. Aztertu zure energia-kontsumoa eta mugikortasun-patroiak.** Zure elektrizitatea **iturri berriztagarrietatik edo fosiletatik** dator? Zein desplazamendu sortzen ditu zure proiektuak eta zein garraio-ereduekin? Kultura-sektorean, energia eta mugikortasuna dira normalean eragin ingurumen handiena dutenak. Zehaztu zure kontsumoaren zein ehunekotan den jasangarria eta ezarri helburuak horretatik abiatuta.
- 5. Zehaztu non dagoen zure eragin ingurumen handiena.** Adibidez, ekoizpen audiobisualetan, emisioen %66 garraio eta taldekideen bidaietatik dator. Zuzeneko musikan, publikoaren desplazamenduek eragin osoaren %43 ordezkatzen dute. Zure sektoreko punturik kritikoenak ezagutzeak ahaleginak eta baliabideak lehentasunez kokatzea ahalbidetzen du, benetan aldaketa esanguratsuak sortzen dituzten tokietan, ekintza marginaletan xahutzea saihestuz.

HOBEKUNTZA AUKERAK

- 6. Garraioa zure aldaketa-indar handiena da.** Hegazkinezko bidaia batek treneko bidaia batek baino 10 aldiz eragin handiagoa sor dezake. Ezarri bidaia-politika kateatua: tren (aholkatuena), autobusa (oso gomendagarria), ibilgailu partekatua (gomendagarria), auto bakarra eta hegazkina (saiaezina). Optimizatu logistikak desplazamenduak murrizteko.
- 7. Janariak zure irudikapena baino eragin handiagoa du.** Haragi gorria ezabatzeak catering-aren emisioak erdiagotzen ditu. Eman aukera begetarianoak egunero, lehentasuna eman tokiko eta sasoi-produktuei, eta hornitu botila berrerabilgarriak ura hartzeko dispensadoreekin. Lan egin hornitzaileekin, ontzi bakarrik erabiltzekoak saihesten dituztenak: itzulgarriak edo bolumen handikoak, ahal denean.
- 8. Zirkularragoa izateko diseinatu hasieratik.** Erosi aurretik galdetu zeure buruari: **alokatu dezaket, berrerabili edo birziklatutako materialak erabili ditzaket?** Nire elementuak desmuntatu eta bigarren bizitza izan dezakete? Amaieran berreskuratzeko sistema bat al dago? Diseinutik abiatuta pentsatzeak kostuak aurrezten ditu, hondakinak saihesten ditu eta beste proiektuekin lankidetzatza-aukerak irekten ditu.
- 9. Kudeatu hondakinak banaketa eraginkorrekin.** Ekipatu lan-ingurune guztiak edukiontzi argi markatuekin: organikoa, ontziak, papera eta gainerakoa. Ezabatu ontzi bakarrik erabiltzekoak, hornitzaileekin lan eginez, itzulgarriak edo bolumen handikoak eskaintzen dituztenak. Ezarri akordioak kudeatzaileekin, erabilgarri ez diren materialak edo ekipamendu teknikoa balioan jartzeko.

GOMENDIOAK

- 10. Ez daude 100% iraunkorrak diren proiektuak, baina bai sektore jasangarria.** Eraldaketa koordinatutako ekintza eskatzen du: erakundeek laguntzetan irizpideak ezartzen, jaialdiak praktika berdeak eskatzen, ekoizpen-etxeek protokoloak ezartzen, etab. Zure proiektu kultural indibidualak bat egiten du, baina presio kolektiboak eta sektorialak eragina biderkatzen du eta aldaketa sistemikoa errazten du.
- 11. Neurtu, dokumentatu eta komunikatu zure aurrerapenak.** Kalkulatu zure karbono-aztarna lhuberen Kalkulagailu Zirkularra bezalako tresna doakoekin edo zure sektorerako berezituak diren beste tresna batzuekin. Ezarri adierazle zehatzak (aurrezten diren CO₂ kiloak, balioztatutako hondakinen %a). Partekatu ikasitakoa beste eragileekin: gardentasunak azkartzen du sektore-aldaketa.